

KOLLÉGIUM

S Z A K M A I - M Ó D S Z E R T A N I , I N F O R M Á C I Ó S F O L Y Ó I R A T

Kiadja a Kollégiumi Szövetség

Alapította a Kollégiumokért Sajtóalapítvány

A TARTALOMBÓL:

- **(DIÁK)INTERJÚ**
POKORNI ZOLTÁN OKTATÁSI MINISZTERREL
- **EGY KUTATÁS TAPASZTALATAI (II. RÉSZ)**
- **A MÉDIA HATÁSA**
- **FELHÍVÁS ÉS PÁLYÁZAT**

IX. évfolyam 1999. szeptember

9

**Közgazdasági és Mezőgazdasági Középiszkola
Kollégiuma, Pécel**

Bemutatkozunk

KÖZGAZDASÁGI ÉS MEZŐGAZDASÁGI SZAKKÖZÉP- ÉS SZAKMUNKÁSKÉPZŐ ISKOLA KOLLÉGIUMA, PÉCEL

Pécel - ez a közép magyarországi település, a Gödöllői-dombság déli részének lankái között, szinte aombok olében megbúvó kisváros. Első pillantásra egy ékszerdobozhoz hasonlít, amelynek díszei a megannyi kis háztető, hiszen Pécel kertvárosi jellegű, családi házas városka.

Két nagyobb „dísz“ bontja meg az összhangot, a Ráday és Fáy kastélyok impozáns méretű teteje. Mindkét épület régi magyar nemesi család otthona volt a XVIII. és XIX. században. A péceli Közgazdasági és Mezőgazdasági Szakközép- és Szakmunkásképző Iskola Kollégiuma a Fáy-kastélyban működik és természetesen az iskola is Fáy András nevét viseli. A kollégium kialakítása lehetővé tette, hogy az épület jellege megmaradjon, így szinte teljes pompájában élvezhetjük a kastély hangulatát. A Fáy család két részletben építette fel otthonát, ami most lehetőséget ad az amúgy koedukált kollégium szeparálására. A főkapun belépve a nagy hallba érkezünk, amelyből gyönyörű - még az eredeti - pácolt és faragott falépcső vezet az emeletre, ahol szintén egy nappali részbe jutunk. Ebből a közös helyiségből mehetünk be a körben elhelyezkedő hálószobákba és vizes blokkba. Az épület fekvése olyan kedvező, hogy a nappali óriás panoráma ablakán reggel bekukucskáló nap délutánig végigsétál sorban a hálószobákon, és végül a fürdőszo-

ba ablakán mond búcsút. Az emeleten a lányok kaptak helyet, míg a kastély később hozzáépült szárnyában a fiúk laknak. A hálószobákon kívül a földszinten működik az iskola könyvtára, a számítógép-terem és az írógép-terem. A kastély építészeti érdekessége az, hogy szépen megmaradtak a lépcsőn kívül az eredeti nyílászárók és a mennyezet gipszstukkói. A kollégiumhoz tartozik az épületet körülvevő nagy őspark, amely szintén a Fáy család igényességét és azóta az iskola kertesét dicséri.

Kollégiumunk az iskolánk tanulóinak biztosít szálláslehetőséget, akik közül hetvenen élnek is ezzel. Az itt lakó fiatalok Pest megyéből, vagy a környező megyék valamelyikéből érkeznek három, négy vagy öt évre. A tanuláson kívül sok lehetőséget biztosítunk a szabadidő kulturált eltöltésére és megpróbáljuk a közeli főváros csábítását ellensúlyozni. Minden héten alkalom nyílik a szövetségben munkálkodni, az íjász-szakkör, a számítástechnika szakkör, a filmklub, a hittanóra és a tömegsport-foglalkozásain részt venni. Életünket lényegesen befolyásolják az iskolai elfoglaltságok, hiszen szakközép - és a szakmunkásképző iskola lévén igen mozgalmas a gyerekek napi elfoglaltsága. A gyakorlatok elvégzése több távolabbi helyszínre szólítja el a diákokat, az órarend lehetőséget ad akár a napi nyolc tanítási órára is,

így a délután megszervezése nagy odafigyelést igényel. Nem maradhat el természetesen a mindenki számára kötelező szilencium, így a szabadidős és csoport-foglalkozásokra csak az esti órákban kerülhet sor.

Hétvégére diákjaink hazautaznak, így a kollégium vasárnap este telik meg újból zsvajjal.

Régi hagyomány nálunk, hogy karácsonyi ünnepséget és a farsangi időszakban rongyos bált tartunk, ahol természetesen mi felnőttek is beöltözünk.

Ősz óta kollégiumunk bővült egy új szárnyal, ami nem a kastély továbbépítése, hanem az iskola új gyakorlati bázisának kialakítása során épült új szállás a Kishársasban. Az új kollégiumnak nincsenek állandó lakói, ott heti váltással szállnak meg azok a tanulók, akik az adott héten a tanüzemben a gyakorlatukat töltik. Az új épület teljesen modern, amelynek földszintjén tanterem, ebédlő, konyha és fürdőszobák, míg a tetőtérben négyszemélyes hálószobák találhatóak. A tanyán lakó diákok látják el az iskolai gazdaságban található állatállományt.

A jövőben szeretnénk egy új hagyományt teremteni, amely minden tanév végén egy közös kollégiumi kirándulás lenne. Az idén júniusban a Velencei-tóhoz tervezzük a kirándulást.

Fatérné Lázár Mónika

K o l l é g i u m

AZ OKTATÁSI MINISZTERIUM
ÉS A SOROS ALAPÍTVÁNY
TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT

- ☐ **Kiadja:** a Kollégiumi Szakmai és Érdekvédelmi Szövetség, a „Kollégiumokért“ Sajtóalapítvány megbízásából
- ☐ **Felelős kiadó:** Horváth István ☐ **Felelős szerkesztő:** Benda János ☐ **Alapító főszerkesztő:** Dr. Benedek István
- ☐ **Rovatszerkesztők:** Fuchsné Hattinger Zsuzsanna, Tel.: 27/ 317 - 069 (Diákoldal); Gulyás Béla, Tel.: 78/ 462 - 035 (Zöld-oldal); Takács Ernő, Tel.: 34/487 - 081 (Szakmai érdekvédelem); Dr.Csépe György, Tel.: 37/ 318 - 138 (KSZ hírek, megyei információk)
- ☐ **Terjesztés:** Pethes Zoltán, Tel.: 30/376 - 042; ☐ **Szerkesztőség címe:** Körösy László Középkisvárosi Kollégium 2500 Esztergom, Szent István tér 6. Tel./fax: 33/412 - 813 ☐ **Előfizethető a kiadó címén:** 1417 BUDAPEST, Pf.:11. Tel./fax:(1) 352-9601
- E-mail : KollegiumiSzovetseg@mail.matav.hu ☐ **Honlap:** www.kollegiumiszovetseg.matav.hu **Példányszám:** 1500

Exkluzív (diák)intejú Pokorni Zoltán oktatási miniszterrel

Pokorni Zoltán minisztert Benyiczki Éva és Komor Katalin kérdezi

Hol töltötte diákéveit, melyik iskolába járt?

Budapesten jártam iskolába, egy nagyon jó, de szokványos általános iskolába. Ezután a Rákóczi Ferenc Gimnáziumba, ami közvetlen közelébe volt a Táncsics Kollégiumnak.

Gimnazista korában milyen tárgyat tanult szívesen?

Először a biológiát kedveltem nagyon, mert orvos szerettem volna lenni. Egy idő után az irodalom és a történelem felé fordultam.

Volt-e tanárai közül példaképe?

Sióredy Gyuláné, aki az irodalomtanárom volt a gimnáziumban. Nagyon tiszteltem még a kémia tanáromat is.

Mi motiválta arra, hogy pedagógus legyen?

Nem akartam tanár lenni, csak az irodalom érdekelt. Irodalomtörténésznek, kritikusként, vagy esztétának készültem. A tanítási gyakorlat változtatta meg a céljaimat. Az vonzott, hogy szeretek magyarázni, vállalkozni, ezt tanárként gyakorolhattam.

Mi a véleménye a mai középiskolás generációról?

Ti okosabbak vagytok, mint mi voltunk akkoriban. Tájékozottabbak és nyitottabbak az élet iránt. Sokkal többet tapasztaltok, jót is, rosszat is, ezért sokkal szélesebb spektrumú az egyéniségetek.

Mivel foglalkozik szabadidejében?

Most nincs sok szabadidőm. Ha van, akkor azt a gyermekeimmel töltöm. Szeretek kertészkedni, evezni, kenuzni. Szépirodalomra kevés időm jut, rövidebb novellákat, verseket viszont a mai napig is olvasok.

Milyen idősök a gyermekei?

6 és 3 évesek, a harmadik néhány hónap múlva fog megszületni.

A középiskolai kollégiumok színvonalas működtetése érdekében mit tesz az Oktatási Minisztérium?

Növeljük a kollégium normatíváját, javítjuk annak az esélyét, hogy egyre több kollégium legyen önálló gazdálkodású. A szakkollégiumi modellek kialakítását támogatjuk. A Minisztérium kidolgozta kollégiumfejlesztési

konceptióját, melynek tartalmi támogatására közalapítványt hoztunk létre. Véleményem szerint a kollégiumoknak fontos társadalmi szerepük van. A kistéleplésekről továbbtanuló diákok kollégiumok nélkül nehezen, vagy egyáltalán nem tudnák elvégezni a középiskolát. Számunkra nem közömbös a közel 80.000 kollégista diák sorsa.

Mikor és hogyan fogja ellenőrizni a Minisztérium, hogy a fenntartók valóban az oktatási intézményekre fordítják-e ezeket a támogatásokat?

Most teremtjük meg a Közoktatási Értékelési és Ellenőrzési Központokat, melyeknek ez lesz a feladatuk.

A kollégiumi minőségbiztosítás magába foglalja-e az elhelyezési és lakhatási feltételek minőségének biztosítását?

Igen, megszabjuk azt, hogy milyenek kell lennie a kollégiumnak. Ez most még csak az új kollégiumokra vonatkozik, de 4-5 év múlva valamennyire.

Ön szerint milyen kollégiumi ellátás szolgálna az oktató iskolák és a társadalom érdekeit?

Egy szakkollégiumi modell, ahol nevelés, képzés is folyik és nem csak otthont, szállást adunk a diákoknak. A kollégiumot olyan szellemi közegnek képzelem el, ahol a diákok személyisége széleskörűen fejlődhet, ahonnan a diák úgy távozik, hogy megtanult közösségben élni, szocializálódott, és bátran vállalja a megmérettetést.

Mit tart a legfontosabbnak egy ember életében?

Légy hű önmagadhoz!

Köszönjük a beszélgetést.

*Benyiczki Éva és Komor Katalin
A kalocsai Hunyadi Kollégium diákjai*

MAKARENKO ÉS A NÉPI KOLLÉGIUMOK

Június 28. és július 1. között Veszprémben a középiskolás Kollégiumban Makarenko Fórum '99 című nemzetközi konferenciát rendezett a Magyar Pedagógiai Társaság Makarenko Munkabizottsága, a Veszprémi Egyetem Pedagógiai Tanszéke. A konferencián elhangzott előadás alapján készült a következő írás.

A konferencián a hazai tanárok, kutatók mellett német, cseh és orosz kutatók is részt vettek és beszámoltak a legújabb Makarenko-kutatásaik eredményéről. Pedagógia szakos hallgatók is ismertették a témakörhöz kapcsolódó dolgozataikat.

Makarenko pedagógiája, és a népi kollégiumi pedagógia között sok a közös vonás és természetesen a különbségek is számtalan. Ezekről kívánok néhány gondolatot felvetni, nem a teljesség igényével, hanem a figyelem felkeltésével, a további gondolkodásra, kutatásra ösztönzésre.

Hazánkban az első "népi" kollégium 1940. február 1-én nyílt meg Budapesten a Királyi Pál utcában Györfly István néprajzkutató kezdeményezésére, a népi írók, szociológusok támogatásával. Első igazgatója Boros Lajos lett és a Bólyai-kollégium nevet vette fel.

A Bólyai-kollégium 1942-ben lényeges átalakuláson ment keresztül, "létrejött az első igazi - törvény biztosította önkormányzaton felépülő - autonóm népi kollégium Györfly István nevét felvevő régi kollégiumi közösségből", amelynek elnökévé Kardos Lászlót választották. "A Györfly-kollégium hozta létre a Népi Kollégiumokat Építő Mozgalmat. Ezzel frontáttörést hajtott végre a magyar kultúrpolitikában. A másik nagy jelentősége pedagógiai. Az indulásnál az adott feltételek között alakítottuk ki életünket. Nem voltak pedagógiai elméleteink. Egyetlen komoly irányelvünk volt, amit a szocializmus ideológiája tűzött elénk. Ez is mint társadalomalakító erő jelentkezett nálunk... Az együttélésnek, elemi törvényszerűségeinek megoldásából alakult ki lassan az a mű, amelyet a hivatásos pedagógusok a tulajdonképpeni Makarenko-i mű eszményének megvalósításaként látnak a népi kollégiumokban" - mondotta Kardos László 1948. március 6-án a Györfly-kollégium önfeloztó közgyűlésén.

A Györfly-kollégisták a kovász szerepét töltötték be a népi kollégiumi mozgalomban; szervezték a népi kollégiumokat és hordozói voltak a népi kollégiumi nevelésnek. Bár a népi kollégiumi nevelés kezdetben

spontán folyamat volt, a gyakorlati feladatokból indult ki, még lényegében mintegy szintetizálta a hazai nevelés, különösen a protestáns kollégiumi nevelés elveinek és gyakorlatának több évszázados eredményeit és a korábbi haladó törekvéseket, mindenekelőtt az Eötvös Kollégium eredményeit, tapasztalatait és azokat fejlesztette tovább a kor és saját igényeinek megfelelően.

A népi kollégiumi nevelés tehát nem Makarenkóból indult ki, nem ismerték az indulásnál. „Az új ember kovácsa“ 1947-ben jelent meg. Ez óriási sikert aratott a hazai pedagógiai közéletben és a népi kollégiumokban. A kollégiumi pedagógusok saját tapasztalatainak elméleti általánosítására törekedve jutottak el Makarenkóhoz. Mintegy felfedezték, hogy a népi kollégiumokban alkalmazott nevelési gyakorlatnak: a közösségi nevelésnek, a személyiségformálásnak, a cselekvő nevelésnek, stb. gyakorlatnak már van modern, a szocialista társadalmi talajból kinőtt elmélete - akkor legalábbis azt hitték. „Az új ember kovácsa“ megjelenése után a kollégiumi vezetők rögvést, már 1947-ben megismertek vele, a sajtóban is bemutatták a könyvet. A Mérei Ferenc által vezetett 1947/48-as tanévben a NÉKOSZ pedagógiai szeminárium kötelező olvasmányai közé tartozott.

A makarenkói pedagógia tanulmányozása széles körben 1948-ban bontakozott ki, amikor a NÉKOSZ nyári iskoláin, ahol a kollégiumi titkárok vettek részt, önálló előadás hangzott el Makarenko munkásságáról.

A NÉKOSZ fennállásának harmadik évében az országos vezetésbe bekerült fiatal, de tapasztalt, tehetséges pedagógusok fokozottan törekedtek a népi kollégiumok nevelési gyakorlatának összegyűjtésére, és azok elméleti általánosítására.

Ebben a munkában a Veszprém megyei, illetve innen kikerült pedagógusoknak is jelentős volt a szerepük.

A veszprémi népi kollégiumokban 1948. őszén Makarenko-körök alakultak - hasonlóan más kollégiumokhoz -, ahol a kollégiumi pedagógusok és az ifjúsági vezetők „Az új ember kovácsa“ című kitűnő Makarenkomű egy-egy fejezetét - természetesen előzetes elolvasás után - megbeszéltek, annak tartalmát próbálták értelmezni, a kollégiumi gyakorlattal összevetni. Ezeknek a beszélgetéseknek, illetve a népi kollégiumokban megkezdődött Makarenko tanulmányozásnak lényeges szerepük lehetett abban, hogy a következő években Makarenko tanításai, ha gyakran felszínesen is, de széles körben ismertté váltak.

A makarenkói pedagógia hazai megismerésében többek között kiemelkedő szerepe volt Pataki Ferenc akadémikusnak, Szokolszky István egykori veszprémi kollégiumi igazgatónak, továbbá Rozsnyói Istvánnak, Gáspár Lászlónak, akik a hazai közegben a makarenkói elveket is felhasználva kísérelték meg a közösségi nevelést sajátos körülmények között felhasználni és alakítani.

Makarenko pedagógiai munkássága, de a népi kollégiumi nevelési örökség is látványosan visszaszorult az utóbbi időben. Helyenként a pedagógiai képzésből is kifejejtődtek. A valóságban azonban mélyen beivódottak egyes elemei a pedagógiai gyakorlatba, és mint bűvópatak láthatatlanul, de élnek és hatnak. Ennek tudatosítása, terjesztése is feladatunk.

A NÉKOSZ nevelési gyakorlata és a makarenkói elvek-gyakorlat között sok a közös vonás, ugyanakkor egyértelmű, hogy a népi kollégium nem a makarenkói pedagógia ismerete alapján, hanem attól függetlenül alakította ki a maga rendszerét. A makarenkói és a népi kollégiumi nevelés közötti hasonlóságok és különbségek összehasonlító elemzése pedagógiai tudományunknak még megoldandó és a jövőt szolgáló feladata.

Dr. Tatai Zoltán

ÉGY KUTATÁS TAPASZTALATAI

Helyzetkép a gyermek- és ifjúságvédelmi, és a diákönkormányzati munkáról a fővárosi középfokú kollégiumokban (II. rész)

A KOLLÉGIUM ÉS A CSALÁDOK KAPCSOLATA

A rendszeres párbeszéd, az együttműködés hatékonyabbá teszi a *kollégium és a szülői ház közötti kapcsolatot*. Különösen a hátrányos, illetve veszélyeztetett tanulók esetében tartjuk ezt nagyon fontosnak. Ugyanakkor le kell szögezni: az intézménynek nagyon körültekintően (tapintatosan) kell eljárnia akkor, amikor szülői (családi) nevelési feladatokat kíván átvállalni, kompenzálni. A kollégiumnak (hasonlóan a családvédelem intézményeihez) a szülők *direkt módon való befolyásolásában* is szerepe van. A kollégiumoknak e szándékával szemben áll a szülői magatartás: *a szülők többsége nem tart szoros kapcsolatot az intézményekkel, jobbra akkor jelentkeznek, ha a gyermekkel „baj” van.*

Ezt igazolja az a vizsgálati adat, mely szerint *a szülők 43 %-a ritkán, vagy egyáltalán nem érdeklődik* gyermeke teljesítménye, magatartása felől, és *a 30 %-ot sem éri el azoknak az aránya, akik folyamatosan tartják az intézményekkel a kapcsolatot*. Az intézmények között természetesen ebben a kérdésben is nagy különbségek vannak. Ez a jelenség felveti a szülői felelősség kérdését, ugyanakkor a kollégiumok ezzel kapcsolatos tennivalóira is ráirányítja a figyelmet. Hiszen az *intézmények törvényben előírt kötelessége, hogy a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, és ezzel kapcsolatosan a gyermek nevelése érdekében a család és a kollégium együttműködését is szorgalmazni szükséges*. Tehát az intézményekben nem szabad beletörődni ebbe a helyzetbe, és intézményi oldalról is meg kell tenni a megfelelő lépéseket.

Bár a vizsgálatban erre külön nem térünk ki, ennek a negatív képnek a kialakulásában nyilván szerepet játszik az érettségizettek magas aránya, akik gyakorlatilag már szinte elszakadtak a családjuktól, és kisebb-nagyobb mértékben kivonják magukat a szülői kontroll alól.

Megoldásra váró problémák

Ezek legjelentősebb köre a helytelen családi nevelésből, a családon belüli konfliktusokból fakad: érzelmi elhanyagoltság, zaklatott légkör, a biztonság hiánya, morális értékzavarok, italozás, durva bánásmód, lumpen életmód, stb., amelyek kihatnak a diákok személyiségfejlődésére, közérzetére, hangulatára, befolyásolja kapcsolataikat, és felerősíti a főváros negatív hatásait.

A családi szocializációs zavarokból származnak:

- beilleszkedési zavarok (iskolakezérés, tanulási motiváció hiánya, iskolai kudarcok, iskolai lemorzsolódás, bukás);
- pszichés és magatartási zavarok (alacsony önértékelés, idegi labilitás, szorongás, kötelesség elhanyagolása, agresszió), mely, pl. ingerültségben, hangoskodásban, trágár beszédben nyilvánul meg;
- jövőkép hiánya, céltalanság, érdektelenség, közömbösség, befelé fordulás;
- helytelen, egészségtelen életvitel, káros szenvedélyek korai kialakulása, válogatás nélküli, illetve kétes kimenetelű párkapcsolatok keresése, kialakítása.

Mivel sokan *sériült szerkezetű családban nevelkednek*, ezért a kollégiumra, a csoportvezető tanárra ezekben az esetekben jelentősebb szülő-

(család)pótló szerep hárulhat. Azoknak a diákoknak az esetében is élesen felvetődik ez a kötelezettség, akik a hétfvégüket is szívesebben töltik a kollégiumban az otthoni rossz légkör miatt. Sajátos helyzetükből eredő (pl. lelki) problémáiknak a megoldása speciális feladat, nagyfokú tapintatot, hozzáértést igényel.

A gyermekvédelmi problémák jellemző köre *a szegénységgel*, a családok rossz anyagi helyzetével függ össze, amelynek gyakran munkanélküliség az okozója. Ezekben az esetekben nem csupán az anyagi megsegítés a feladat, hanem nehéz helyzetének elfogadásában, kezelésében is segítséget kell nyújtani a fiatal számára. Olyan esetekkel is találkozni, amikor a kollégisták anyagi helyzetüket maguk igyekeznek javítani azzal, hogy munkát vállalnak valahol, de a kollégium számára az lehet a megnyugtató, ha a szülő ehhez hozzájárulását is adja. Mindemellett az intézménynek fontos meggyőződnie arról, hogy garantált-e a fiatal (mint munkavállaló) biztonsága. Az intézményben számolni kell *az otthoni tágabb környezet és baráti kör*; a társas kapcsolatok negatív hatásából eredő problémákkal is: pl. hogyan, mivel töltik el a diákok hétfvégi szabadidejüket. Ezt a kollégium ugyanis képtelen befolyásolni és ellenőrizni.

Nagyon sok diák hétfvégi programjának szinte kizárólagos színtere a diszkó, ahol kéznél van az alkohol, a drog, tehát esetükben potenciális veszélyeztetettség áll fenn. A kollégium legfeljebb a megelőzésben (felvilágosítás, egyéni beszélgetés, foglalkozások) tehet valamit, de a jelenség felszámolásához ez kevés; ehhez a szülők és egyéb segítők közreműködésére is szükség lenne.

A cigány tanulók esetében is erős környezeti ártalommal kell szembenézni az intézményeknek, de esetükben inkább a sajátos életmódból, ill. életviteli minták követéséből erednek a problémák - ezt kell a kollégiumban korrigálni.

Deviáns megjelenési formák megjelenése a kollégiumban

Az élvezeti cikkek fogyasztásában kiemelkedő helyen áll a dohányzás, amely ellen a kollégiumok sem tudnak hatékonyan fellépni. Természetesen minden intézményben tiltják - hiszen a törvény is ezt teszi - ezért az érintettek a kollégiumi kapun kívül kénytelenek hódolni szenvedélyüknek, ami ugyanakkor sok esetben konfliktust idéz elő a közvetlen környezetükkel.

Alkoholizálással összefüggő komolyabb esetek a kollégiumokban elvétve fordultak elő, egyedi esetekkel találkozni. Ezzel nem azt állítják, hogy a diákok nem fogyasztanak alkoholt, de ezt intézményen kívül, és elsősorban hétvégén teszik, ezért nagyon ritkán származik ebből „ügy”. Ugyanez mondható el a drogfogyasztással kapcsolatosan is.

Említést érdemel még a gyógyszerfüggőség, mellyel elsősorban néhány lánykollégiumban találkoznak a pedagógusok, ez főleg nyugtatók rendszeres szedését jelenti, és nem kábítószer fogyasztását.

Környezetből fakadó ártalmak, veszélyek

Itt a kollégiumok közvetlen környezetéből eredő veszélyekről kell szót ejtenünk.

A fővárosban két olyan térség van (egyik a VII., a másik a XIV. kerületben), amely igen rossz hatással van a fiatalokra, és potenciális veszélyforrást is jelentenek számukra. Egyrészt a drog árusítás, másrészt a környéken lakó lumpen családok garázda, erkölcstelen életmódja, s végül az utcai prostitúció miatt.

Itt jegyezzük meg, hogy törvény írja

elő az oktatási intézmények és a szórakozóhelyek közti minimális távolságot, amelyet nem mindenütt tartanak be.

Bár az intézményekben egyetlen esetben fordult elő, számolni kell a különféle szekták megjelenésével és működésével, melyek vagy erőszakosabb, vagy indirekt módon próbálják a fiatalokat megnyerni.

A problémák kezelésének módszerei a kollégiumban

A gyermek- és ifjúságvédelmi munka középtávú terve a kollégiumok pedagógiai programjában szerepel, és a csoport nevelési tervekben is megjelennek az e területhez kapcsolódó elképzelések, témakörök. Tény, hogy az esetek többségében ezek meglehetősen általánosan vannak megfogalmazva, aminek oka az, hogy ezt nem előzte meg egy célirányos, alapos helyzetfeltáró munka (elvétve talákoztunk személyre szóló nevelési programmal).

Vizsgálatunk egyértelműen igazolta, hogy az intézmények közül sokan most szembesültek igazán azzal, hogy tudatosabban is lehet (és kell) ezt a feladatot végezni, de meg kell állapítanunk, hogy a kollégiumok és az iskolák önmaguk nem tudják sikeresen felvenni a harcot ezek ellen a veszélyek ellen.

A káros szenvedélyek - a drog, az alkohol, a dohányzás - terjedése elleni védekezés intézményes eszközei korlátozottak. Ugyan rendszeresen beszélgetnek a tanulókkal ezekről a veszélyekről, felvilágosító, preventív jellegű előadásokat tartanak számukra, azonban a fiatalok különbözőek: a személyes problémákkal küszködőket, az akaratgyengéket nehéz megmenteni vagy eltántorítani a fenyegető veszély elől.

A másik dolog, amit a kollégiumok megtehetnek, és meg is tesznek: fokozottabb hatósági védelmet, ellenőrzést kérnek a kritikus helyeken.

Valójában ezek tüneti kezelésnek minősíthetők, tehát a valódi ok feltárása helyetti utólagos cselekvések. Általánosan megfo-

galmazhatjuk azt, hogy a kollégiumi gyermekvédelmi munka is csak akkor válhat hatékonyabbá, ha idejében megtörténik a tanulók háttérproblémáinak feltárása, és az okok keletkezésénél, az összes érintett bevonásával próbálnak beavatkozni. Erre sajnálatos módon a legtöbb helyen nem fektetnek megfelelő súlyt, holott ez is törvényi kötelezettsége a pedagógusnak.

A kollégiumi gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenységen belüli *prevenációs tevékenység* nem csupán segíti megakadályozni a gyermek szociális körülményeinek további romlását, hanem szerepet játszik annak megszilárdításában, javításában.

Továbbá: a kollégiumi nevelés min-taadás, értékközvetítés is, amely az erkölcsös gondolkodásra és viselkedésre, a helyes és egészséges életvitelre szoktat, továbbá ezekkel kapcsolatos ismereteket közvetít, így a káros szokások, helytelen magatartások és életvitel, a szenvedélybetegségek prevencióját is szolgálja egyben (ezt a szakirodalom generál-prevenciónak nevezi). Ezek az elvek általában szerepelnek a pedagógiai programokban, *kérdés, hogyan sikerül ezeket a gyakorlatba átültetni, megvalósítani.*

A prevencióhoz tartozik az is, hogy a gyermekek számára az intézmény falain belül vagy kívül, de értelmes elfoglaltságot kell biztosítani, és megteremtteni azokat a feltételeket, amelyek a szabadidejük hasznosabb eltöltését segítené. Az intézmények általában törekednek a tartalmi munka színvonalának emelésére, valamint az eszközök fejlesztésére, a kollégium otthonosságának növelésére, de ezen a téren kétségtelenül nagy különbségekkel találkozunk: néhány, elsősorban egybeszervezett intézmény esetében szembetűnően gyengék a feltételek. *Hatékony gyermek- és ifjúságvédelem a személyi és tárgyi feltételek javítása nélkül továbbra is csupán óhaj marad.*

E kérdéskörbe tartozik a hétvégén a kollégiumban maradó diákok szabadidejének irányítása is. Jelenleg szinte

nincsenek szervezett megoldások, pedig sokan unatkoznak, az utcán, vagy a plázákban mulatják az időt, tehát a legtöbb esetben igénytelen szórakozással telik el hétvégéjük, amelynek veszélyei nyilvánvalóak. Az igényesebb kollégiumi szervezésű megoldások pénzbe kerülnek, de áldozni kellene rá, pontosan a fentebb elmondottak miatt.

A problémák kezelésének módjai közé tartozik a rászoruló diákok *anyagai megsegítése* különféle formákban: elterjedt, pl. az alapítványi és ösztöndíj-támogatás, étkezési díj csökkentés, stb. Az egyik intézményben az említettekén kívül sajátos rendszert működtetnek: hitelfelvételi lehetősége van a diákoknak.

Sok intézmény igyekszik a helyi önkormányzatokkal szorosan együttműködni a diákok vagy családjaik segítése érdekében. A tapasztalatok vegyesek, az intézmények nem egy esetben elutasítással vagy közömbösséggel találkoznak.

Az ifjúságvédelmi munkában különösen jelentős a biztonságot nyújtó, szeretetteljes kollégiumi légkör megteremtése, az őszinte, kölcsönösségen alapuló tanár-diák bizalmi kapcsolat kiépítése (sok egyéni beszélgetési alkalom megteremtésével), a társas kapcsolatok erősítése, a szülőkkel és az iskolai tanárokkal való szorosabb kapcsolatok kialakítása. Mindezek középpontjában a közösségi szolidaritás, a személyes odafordulás és törődés, s az együttműködés áll.

Jó lenne, ha minél több kollégiumban kialakulna ez a fajta légkör, mert egyéni életsorsokra lehet döntő hatással.

A felmerülő problémák kezelésének egyre gyakoribb módja (amikor a kollégium lehetőségei már kimerültek) a *Családsegítő és Gyermekjóléti szolgálatok* igénybevétele. (Néhány intézményben bevált módszer a diákok külső szakemberhez - pszichológus - való küldése.) A kollégiumok nagyon jól tartják, hogy ezek működnek, ugyanakkor többen elmondták, hogy a szolgáltatáshoz

való hozzáférés nem mindig problémamentes. Ennek oka a szakszolgálatok, a családsegítők túlterheltsége: tevékenységük rendkívül szerteágazó, a hálózat nem bírja el az igényeket; ezért az akut esetek kezelésében legtöbbször - legjobb szándékuk ellenére sem - tudnak segíteni.

Másutt az intézményen belül szerveznek pszichológiai szakrendelést, szaktanácsadást. Az ezekkel kapcsolatos tapasztalatok kedvezőek, és ezt a gyerekek beszámolóí is igazolják.

Milyen külső segítséget várnak az intézmények?

Már az eddigiekben is tettünk néhány - a fenti kérdést is megválaszoló megállapítást, amelyeket a következő javaslatokkal, észrevételekkel egészítünk ki.

Segítségnyújtás, illetve nagyobb határozottság szükséges a rendőrség részéről, a drog árusításával, fogyasztásával kapcsolatban, felderítés, intézkedés formájában.

A hatóság határozottabb fellépése szükséges a törvények betartatásában: a közel fekvő alkoholt árusító üzletek bezárása, a diákok fizikai és erkölcsi védelme.

Gyorsabb és hatékonyabb ügyintézés várna az intézmények a gyermekvédelmi ügyekben, így el kellene érni, hogy a helyi önkormányzatoktól a rászorulóknak célirányos és rendszeres támogatást kapjanak.

Az kollégiumok és iskolák közötti együttműködés - a gyermekvédelmi munka összehangolásának javítása - érdekében az iskolák aktívabb és hatékonyabb segítségére, közreműködésére lenne szükség.

A hatékony gyermekvédelmi munka feltétele, hogy a pedagógusok rendelkezzenek megfelelő - pszichológiai, szociálpszichológiai, fejlődéslélektani, gyermekvédelmi, családpedagógiai - alapismeretekkel, és képesek legyenek a gyakorlatban ezeket alkalmazni. Mivel erre vonatkozó határozott igényüket is megfogalmazták, a jövőben ehhez

komolyabb támogatást kell számukra adni, ezért a képzésben, a szakmai módszertani kultúra fejlesztését célzó továbbképzéseken, tanfolyamokon e szakmai specifikumoknak nagyobb teret kell szentelni.

Továbbá fontos, hogy munkájukat szükség esetén pszichológus, szociálpedagógus, pszichopedagógus, szociális munkás, családvédelmi szakember hatékonyabban támogassa.

Az intézmények a tanárok gyermekvédelmi tevékenységének erősítése érdekében maguk is egyfelől célirányos továbbképzéseket várnak, másfelől - és ezt nagyon sokan javasolták - *hozzáférhető, hatékonyan működő gyermekpszichológusi hálózat* működtetését. Ezt az óhajt - a tanulók háttérhelyzetének, igényeinek, valamint a kollégiumok pillanatnyi lehetőségeinek ismeretében - *teljességgel reális igénynek tartjuk.*

Diákönkormányzati tevékenység

Sok tekintetben a mai diákönkormányzatok némelyikét nyugodtan a régi értelemben vett diáktanácsnak lehet tekinteni, hisz még a legszínvonalasabbban működő kollégiumokban is a diákönkormányzat működésében a *formai jegyek* dominálnak, s nem a lényege: az önkormányzatiság. Tapasztalatunk az, hogy a középiskolás korosztály nem tudja megfogalmazni, hogy általános értelemben mi az önkormányzatiság, amely a hazai politikai kultúra állapotát is tükrözi. A legtöbb kollégiumban a diákönkormányzatok munkájukat nem önállóan végzik, tevékenységük folyamatos tanári támogatást, ellenőrzést igényel, legalábbis a felnőttek szerint.

Természetesen vannak különbségek az intézmények önkormányzati munkája között. Ott, ahol a gyerekek aktívabbak, rátermettebbek, ahol rendszeres és jó a kapcsolat a tantestület és a diákszervezet között, ahol állandó a felnőttek

jelenléte a diákönkormányzat munkájában, ott a dolgok mondhatni zökkenőmentesen mennek, különösebb problémák nincsenek, de ez éppen a fentebb említett diáktanácsra jellemző.

Az önkormányzati vezetők az egyik oldalon nem igénylik, hogy igazi önállóságot kapjanak, mert úgy sokkal kényelmesebb a helyzetük, tudják: a nevelőtanár vagy az igazgató úgyis megmondja mit kell tenni, nem érznek készletet arra, hogy saját maguk menjenek a dolgok elébe, nem kezdeményeznek, nincs szükség a kreativitásukra. Egyszóval minél kevésbé önállóak, annál kevesebb a felelősségük. Ez kényelmes állapot: nincs önállóság, de igazi felelősség sem.

Ugyanakkor a diákönkormányzatok a rájuk bízott feladatokat általában szívesen és jól ellátják: többnyire a tanulók személyiségétől, aktivitásától, ambícióitól függ, hogy a feladatokat mennyire végzik színvonalasan és viszonylag önállóan.

A diákönkormányzatok szervezeti felépítése a hagyományos kollégiumi diáktanács szerkezetét követik: titkárból, tanulmányi-, tisztasági-, kulturális-, sportfelelősökből, és egyéb tisztségviselőkből állnak. Hatáskörük is a hagyományos területekre terjed ki. Minden intézményről elmondható, hogy az önkormányzat törvényileg biztosított jogával élhet és ezt általában a szervezeti működési szabályzatban rögzítik. Mindenütt igaz, hogy a tanárok minden, a kollégium életét érintő kérdésben kikérik a diákönkormányzat véleményét.

Néhány kivétel

Az általános gyakorlattól eltér az egyik budai kollégium diákönkormányzati tevékenysége. Ebben ugyanis két diákszervezet működik, külön a lányoknál, külön a fiúknál, és működési mechanizmusuk is különbözik egymástól. Míg a lányoknál a hagyományos formában működik,

addig a fiúknál teljesen önálló szervezetként funkcionál olyannyira, hogy - a kollégium igazgatóját idézve - magukra vannak hagyva. Ami azt jelenti, hogy ők döntenek el, mikor üléseznek, mivel foglalkoznak, s nincs következménye annak, amit csinálnak, pl. ha nem tartanak önkormányzati üléseket, semmi következménye nincs. Hogy melyik forma eredményesebb, ezt még nem tudják, kevés a tapasztalatuk.

Az önkormányzati munka lazább, önállóbb formáját követik még két intézményben, ahol, a diákélet szervezésében nagyobb szabadságot élveznek a fiatalok.

Ami a diákönkormányzati vezetők választásának demokratikus jellegét illeti, még egy kollégiumot lehet kiemelni, ahol a jelöltállításról a szavazás befejezéséig demokratikus rendszert érvényesítenek. (A szavazás érvényességét, pl. demokratikus feltételhez kötik: elnök csak minősített többséggel lehet valaki. Elvileg tehát második fordulóra is sor kerülhet. Magát a választási szabályzatot is a diákönkormányzat készítette el).

Ki lehet még említeni egy XIII. kerületi kollégiumot, ahol az önkormányzati kassza kezelésével összefüggő feladatokat a diákok teljes önállósággal végzik (pl. könyvelés).

Melyek azok a kérdések, területek, amelyekbe általában leginkább beleszólása, cselekvési szabadsága van a diákönkormányzatoknak?

- az éves munkaterv meghatározása, összeállítása,
- a különböző kollégiumi programok, szabadidős tevékenységek szervezése, lebonyolításában való részvétel,
- a házi- és napirend alakítása,
- az étkezési problémák megoldásában való részvétel,
- szociális ügyekben való véleménynyilvánítás,
- szakkörök szervezése,

- fegyelmi ügyekben való véleménynyilvánítás,
- kollégiumi felvételeknél való véleménynyilvánítás,
- különböző szintű jutalmazásokban való véleménynyilvánítás,
- a diákok érdekeinek képviselete különböző aktuális kérdésekben, gólyatáborok szervezésében, lebonyolításában való részvétel,
- tanulásban való segítség megszervezése a kollégiumon belül,
- a kollégiumi diákszolgálat, közmunkák szervezése.

Ma még a középfokú kollégiumok önkormányzatainak kiegyensúlyozott, nyugodt munkájához szükség van a folyamatos tanári segítségre, ezért a diákönkormányzat elfogadottsága is felemás: a diákok egy része elfogadja, másik, kisebbik hányada elutasítja, és sajnos van egy viszonylag nagy számú közömbös réteg, amely nem vesz tudomást a diákönkormányzatról. Ezért ezeken a helyeken az a gyakorlat alakult ki, hogy a diákok inkább a nevelőtanárokhoz fordulnak segítségért, és nem a diákönkormányzati tagokhoz, mert úgy gondolják, orvoslást problémájukra onnan várhatnak. Az igazsághoz tartozik az, hogy ezzel ellentétes gyakorlattal is találkozunk: esetenként a diákönkormányzat jól (jobban) tudja kezelni a diákok kisebb-nagyobb, pl. beilleszkedési problémáit vagy a diákok egymás közötti személyes konfliktusait, mint a felnőttek.

Elmondható általában az, hogy amennyiben a továbbiakban az önkormányzatok önállósága nemcsak a végrehajtás szintjén valósul meg, hanem a demokratikus működésben is előbbre jutnak, *nagymértékben növekedni fog legitimitásuk is.*

Budapest, 1999. május

*Szidiropulosz Archimedesz
Vopaleczky György*

Az ELTE BTK Neveléstudományi Tanszék kollégiumpedagógiai intenzív továbbképzést hirdet bentlakásos intézményekben dolgozó pedagógusoknak kollégiumpedagógiai, vezetéstudományi, szociálpszichológiai, fejlődés-lélektani, kommunikációs ismereteik megújítása érdekében. A továbbképzés, amely megfelel a **hétéves továbbképzési kötelezettségnek**, 120 óras (két egyetemi félév, nyolc kétnapos konzultáció).

A továbbképzés, helye: Eötvös Loránd Tudományegyetem, Apáczai Kollégium, fővárosi kollégiumok. **(Kellő számú jelentkező** esetén az ország bármely intézményében, továbbképzési központjában **megszervezhető!**)

A 120 órás továbbképzés ára: 55.000 (ötvenötezer) Ft

Követelmény: záródolgozat, (záróvizsga).

Teljesítés után TANÚSÍTVÁNYT adunk.

Jelentkezés: 1999. májustól augusztus 31-ig

Kezdés: 1999. október

TEMATIKA

- Kollégiumtörténet
- A kollégiumi nevelés alapkérdései, (A kollégium az iskola-rendszerben, kollégium és iskola. Pedagógiai program, a kollégium és a NAT, az Oktatási Törvény. A kollégiumi alapprogram. A kollégium funkciói, célok, értékek, követelmények)
- Kollégiumpedagógia (A kollégiumi nevelés folyamata. Nevelési feladatok, területek, eszközök, módszerek a kollégiumban. Speciális területek: esélyegyenlőség megteremtése, társadalmi mobilitás elősegítése, felzárkóztatás, egyetemi előkészítés, tehetséggondozás)
- A kollégiumi nevelési folyamatban résztvevők (egyének, illetve csoportok): kollégisták, pedagógusok, szülők, szaktanárok, iskolatársak, külső személyek
- A kollégiumi nevelési folyamatot alakító környezeti tényezők, (a kollégium belső világa, terek, foglalkozási termek, lakószobák stb.) tárgyi eszközök, taneszközök
- A kollégiumi nevelés pszichológiai, szociológiai, szociálpszichológiai elemei
- Kommunikációs képességek fejlesztése, konfliktusszituációk megoldásának gyakorlása.
- A kollégium pedagógiai irányítása, gazdasági vezetése, a kollégiumi menedzsment
- Minőségbiztosítás a kollégiumban
- Gyermekvédelem a bentlakásos intézményekben
- Aktuális- kollégiumot érintő - oktatáspolitikai, érdekvédelmi, kutatási, pályázati kérdések

Érdeklődés, információ: dr. Somon István programgazda

Postacím: 1053 Budapest, Papnövelde u. 4-6.

Részletes tematikát, jelentkezési adatlapot faxon, vagy postafordultával küldünk.

ÍGY LÁTOM AZ EZREDFORDULÓT!

(országos képzőművészeti pályázat)

A velencei Dr. Entz Ferenc Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskola Kollégiuma és az InterColl Alapítvány képzőművészeti (rajz és festészeti) pályázatot hirdet a „Kollégiumok az ezredfordulón” országos program keretén belül, melynek szervezője és támogatója a Kollégiumi Szövetség

Célja: Egy ősi alternatív kifejezési és kommunikációs mód, a rajz és a festészet népszerűsítése, bemutatása, a tehetséges fiatalok támogatása, az esztétikai érzék fejlesztése.

A pályaművek bármilyen szabadon választott technikával készülhetnek a képzőművészet, iparművészet, a computer art területén.

Méret: A rajzok, festmények javasolt mérete A/4, de nem haladhatja meg az 50x70 cm-t. Minden pályázó legalább két, 1998-ban vagy 1999-ben készült saját készítésű művet küldhet be, amelyek még nem szerepeltek más pályázaton, kiállításon. A pályaműveket a kiállításához megfelelő keretézéssel kell ellátni és személyesen, vagy postai úton eljuttatni a szervező kollégium címére.

EGYÉB PÁLYÁZATI INFORMÁCIÓK

Életkor: 14-20 év között (diák kategória) és életkortól független pedagógiai kategória.

A pályázat témája szabadon választott, de szeretnénk, ha a pályázók bemutatnák saját látásmódjukban környezetüket, egy alkotás tükröznék iskolájuk és/vagy kollégiumuk életét.

Az alkotásokból egy az InterColl Alapítvány (Velence Ország út 19.) tulajdonába kerülnek, ezeket vándorkiállításon is bemutatjuk, de nem küldjük vissza a pályázóknak!

Értékelést egy öt tagú, művészekből és művész tanárokból álló zsűri és a „közönség” végzi.

A pályaművek hátoldalán - nyomtatott nagy betűvel írva - **az alábbi adatokat kell feltüntetni:**

- a pályázó teljes neve,
- pontos otthoni és iskolai címe,
- a „felkészítő, tanácsadó” (ha volt) neve és aláírása.

Beküldési határidő: 2000. január 1.

NEVEZÉSI DÍJ NINCS!

Díjazás: fő díj egy öt napos üdülés a Velencei-tó mellett, kollégiumunkban, vagy más tájegységben, valamint kedvezményes utazás Olaszországba.

Egyéb díjak: arany, ezüst, bronz fokozatú minősítés, dicsérő oklevelek, valamint értékes tárgynyerményeket sorsolunk ki nyilvánosan a szívonalas pályaművek alkotói között!

A legeredményesebb pályázókat meghívjuk képzőművészeti alkotótáborunkba!

Fő támogatóink: InterColl Alapítvány Velence.

Mátyás Jenő dr. Sárjai László
szervező tanár kollégiumvezető

VÁRJUK AZ ALKOTÓ KEDVŰ DIÁKOK ÉS PEDAGÓGUSOK PÁLYÁZATAIT!

A KISISKOLÁK ÉRDEKÉBEN, A CSALÁDOK VÉDELMEBEN

1999. április 23-24-25-én Lezsák Sándor - a parlament oktatási bizottságának elnöke - kezdeményezésére országos tanácskozásra került sor Lakitelken.

Fő témája a kistelepüléseken lévő kisiskolák helyzete, jövője volt. Az ország minden részéről érkeztek gyakorló pedagógusok, akik a három napos rendezvényen - az OM szakembereivel közösen - megosztották tapasztalataikat.

Lezsák Sándor megnyitó előadásában három kiemelt területről szolt: a szakképzési törvényről, a felsőoktatás integrációjáról, a közoktatási törvény módosításáról.

Hangsúlyozta, hogy a kistelepülések kisiskolái igen nehéz anyagi helyzetben vannak, ezért javasolták, hogy az 1100 lélekszám alatt lévő falvak önkormányzatai kiegészítő támogatásban részesüljenek. A szakképzésben az első évfolyamon - azaz a 9. osztályban - elkészerítő az országos helyzet. A diákoknak több mint a fele félévkor nem tudott eleget tenni a minimális követelményeknek sem.

Dr. Pálinkás József, az OM politikai államtitkárának előadásában - melyben a jövő iskoláját vázolta - felhívta a figyelmet arra, hogy olyan viszonyokat kell a társadalomban biztosítani, ahol van értelme a szülőnek és

a pedagógusnak is gyermekeket nevelni. Környei László az OM helyettes államtitkára részletes válaszokat adott a jelenlévő pedagógusok kérdéseire. A kérdések főleg a minőségbiztosításra, az intézményértékelésre vonatkoztak.

Dr. Dobos Krisztina, a KOMA Kuratóriumának elnöke az Alapítvány eddigi munkájáról adott tájékoztatást. Kiemelte, hogy ebben az évben a kollégiumok részére is írtak ki pályázatot, melyre több száz pályamunka érkezett. Az idén - a múlt év maradványával együtt - 700 millió forintot tudtak a közoktatás fejlesztésére fordítani. Főleg programokat támogatnak, eszközökre a megyei közalapítványoknál érdemes pályázni, melyek közel 2 milliárd forinttal gazdálkodnak az idén. A parlament oktatási bizottsága tervezi a megyei

Lezsák Sándor és Dr. Dobos Krisztina

közalapítványok beszámoltatását. Torba Nándor az OM főosztályvezetője, előadásában az oktatás finanszírozásáról szolt. Hangsúlyozta, hogy meg kell találni az iskola és a fenntartók közötti jó kapcsolatot, ezért is kívánják emelni a normatív támogatás összegét. A kistelepüléseken tanuló diákok központi normatíváját 100%-ra kívánják emelni. Persze kérdés, hogy a gyakorlatban mit jelent ez a 100%-os normatíva. Mennyire fedezi a működtetés valódi költségét. Természetesen ugyanez a kérdés a kollégiumok esetében is megfogalmazódik.

- Gulyás Béla -

AZ ÜGY EGYETLEN FELELŐSE A MÚLÓ IDŐ

Egy kollégium sorsáról csak tárgyalgattak a bizottságok

Az már egyszer biztosan igaz, hogy a múlt idő sok mindenre képes. Ennek egyik "jeles" bizonyosságául álljon itt egy tanulságos és igaz történet.

Volt egyszer egy műszaki szakközépiskola, akinek az igazgatója pusztán véletlenségből 1997. őszén megtudta, hogy a település egyik - valamikor szebb időket megélt - cégének felszámolásakor értékesíteni fogják azt a munkásszállót, amelyben 1983. óta az iskola 110 kollégista diákja lakik. Az igazgató, a kollégium vezetőjével együtt elhatározta, hogy minden követ megmozgat annak érdekében, hogy az épület az önkormányzat tulajdonába kerüljön. Joggal remélték, hogy így hosszú távra megoldódik a kollégista tanulók elhelyezése. A rendelkezésre álló iratokból hamarosan kiderült, hogy csak úgy szerezheti meg a város a munkásszállót, ha megvásárolja.

A város oktatási irodája teljes mellszélességgel támogatta az ügyet, hiszen a kollégiumon kívül egy száz férőhelyes óvodát is működtetett a város az épület-

ben. Kigondolták azt is, hogy ha az épület önkormányzati tulajdonba kerülne, akkor egy másik városi kollégium is elhelyezést kaphatna itt. Ez azért is indokolt lenne, mivel ez a kollégium egy, a hatvanas években épült és később lakás céljára alkalmatlanná nyilvánított (*de kollégiumnak ezek szerint még "megfelelő"(!) -szerk.*) toronyházban működik. Az érintett intézmények vezetői és az oktatási iroda egyetértett az elképzeléssel, hiszen mind a városnak, mind pedig a gyerekeknek, pedagógusoknak kedvezőbb feltételeket és lehetőségeket nyújtana a munkásszálló önkormányzati tulajdonba vétele.

A felszámolással megbízott cég is kedvezően fogadta az elképzelést, s 65 millió forintos kikiáltási áron meghirdette a volt munkásszállást eladásra. A cég még a pályázati határidőt is ahhoz igazította, hogy az önkormányzatnak legyen kellő ideje arra, hogy a bizottságok megtárgyalják a vásárlási javaslatot.

Úgy tűnt, hogy az ügy simán lebonyoló-

dik, hiszen az oktatási és a pénzügyi bizottság támogatta a vásárlási javaslatot. De furcsa fordulat következett. A költségvetési és vagyongazdálkodási bizottság - anyagi fedezet hiánya miatt - a javaslatot elvetette. "Normális" esetben ilyenkor az eltérő bizottsági véleményeket együtt terjesztik a közgyűlés elé, hogy az döntsön véglegesen a kérdéstről. Kideríthetetlen okból azonban a vásárlási javaslat nem került a közgyűlés elé, így az nem is tárgyalt róla. Aztán egy bizonyos Kft. kikiáltási alapon, 65 millió forintért megvette az épületet, majd minden maradt a régiben, csupán annyi változott, hogy kb. 10 millió forint bérleti díjat fizet a város a Kft-nek a kollégium és az óvoda elhelyezéséért. Az épület szorgalmi időn kívüli hasznosítása természetesen a Kft-t illeti. Az igazgató érthető módon keserűen jegyezte meg, hogy eladták a fejük felől a kollégiumot.

Bár azóta új polgármester áll a város élén, aki vizsgálatot rendelt el az ügyben, de mivel a pályázat lefolytatása jogszerű volt, így évente több tízmillió forint közpénzt kell a városnak bérleti díjra fordítania, valakinek a hibája folytán. Az ügy egyetlen felelőse tehát, a múlt idő.

(Sz.Z. - A Népszabadság - 1999.07. 08 - cikke nyomán)

“Amilyennek látjuk és láttatjuk a világot, egy kicsit olyanná tesszük”

A *“VII. Jókai Hét”* eseménysorozat keretében vendégünk volt a *békéscsabai Jókai Mór Középiskolai Kollégiumban Dr. Drezsa Ferenc pszichiáter, a Magyar Testnevelési Egyetem Mentálhigiénés tanszékének adjunktusa. Néhány érdekességet szeretnék ismertetni előadásából, melynek ezt a címet adta: „A média hatása a lelki egészségre”.*

Sokak szerint a média rabságában élünk, melyek mélyrehatóan befolyásolják életünket. Elterjedt az a nézet is, hogy manipulálnak bennünket, lassan új kommunikációs diktatúrák alakulnak ki. A kommunikációs tömegbefolyásolás története egyidős a civilizációval. Futárok hálózata, távíró, közlönyök, újságok végezték a központi irányítású állami szabályozás funkcióit. Először a lapok teremtették meg a társadalmi nyilvánosság jelenségét, kitágítva a korábbi helyi nyilvánosságot, az agóra a fórum teret, kommunikációs kontextust teremtve, személyes érintkezéseket segítve ezzel elő.

A film, a valóság sűrített leképezését csak növelte a televízió, magnetofon, videó, számítógép, Internet, fax, mobiltelefon. Ezzel a média kontextus-teremtő ereje (így a mindennapi tudatban) igen nagy és valóban meghatározó lett.

A közvetlen valóság így veszít értékéből, ennek destruktív következményei is vannak. Eltűnnek a helyi közösségeket megtartó sajátosságok. Így tömegkultúra keletkezik. A média már régen nem elsősorban a központi szabályozás híreit hordozza, hanem szórakoztató funkciójánál fogva ezt a tömegkultúrát szolgálja. Nem a hír a média fő feladata, sokkal inkább a hétköznapi társadalmi tevékenységet szervezi és koordinálja információ szolgáltatásaival, legfőbb dolga az emberek sajátos **ingerszükségleteinek** kielégítése. A szabadidő kitöltése, feszültség levezetés, izgalomkeresés, motivációfokozás, minta-, illetve modelligény, ismeretszerzés, valóságvizsgálat jelenik meg ezekben az ingerszükségletekben.

Az embereket érzelmi és motivációs szempontból rendkívül releváns, a hétköznapi benyomásoknál sokkal nagyobb intenzitású ingerhatások érik, amelyek valószínűleg erősen formálják lelkiállapotunkat, élményvilágunkat, sőt viselkedésüket. (Belénk táplálják azt a tömegkultúrát, amely társas életünk elsődleges “környezete” lesz).

A **formáló befolyásoló hatás** főleg a „gazdasági viselkedés” terén bizonyított, elsősorban a vásárlók esetében. Ennek megfelelően a média „a reklám helye”. (A divatot már régen a média irányítja.) Komoly félelem az utánzást ösztönző hatás, a negatív mintaadás lehetősége, pszichoszociális fejlődésben retardált, illetve károsodott fiatalok számára, akik a valóság elől menekülve használják a médiát. Esetünkben hatékonyabb, és különösen erőszak vonatkozásában figyelhető modell-közvetítés, önkontroll csökkenés, cselekvési sémák átvétele. Az erőszak elfogadásának attitűdje is nagyon veszélyes, mert sajátos „lelki klímát” erőszakkultuszt is elősegíthet.

Sokan a pozitív média tartalmak preferenciáját látják járható útnak. A nyugati társadalomban évtizedek óta kutatás vizsgálja a televízióban látott agresszió hatását és a szorongást keltő direkt és indirekt hatások személyiségben betöltött szerepét. (A gyermek, sokszor a felnőtt is utánozza a filmekben látott hősokeket.) A műsorok befolyásolják a magatartást és a személyiség alakulását.

A sajtó, rádió, televízió meghatározzák a befogadók gondolkodásának tematikáját, mert ha az általuk ábrázoltakban több a negatív esemény, mint a valóságban, **akkor a befogadók téves képet alkotnak a világról**. Ebben az esetben nem azt mondják meg, **miként** gondolkodjunk, hanem azt, hogy miről, vagyis a **gondolkodás tárgyát, témáját határozzák meg**. A média szereplői erősen befolyásolják a társadalmi mentálhigiénét és ennek háttértényezőit. Nincs hatás nélküli kép, ezt ne feledjük! A képszimbólum jelentéssűrítőmény. A szimbólum “érzelmi kötőanyag”.

A hatás, a befolyásolás és a látvány útján annál erősebb, minél nagyobb a befogadóban a belső űr és zűr, **minél kevésbé vezérlik őt belső, saját indítékok, célok, tervek, szilárd értékek**.

A reklámok pszichológiai jellemzőit ismerni kell:

- azt a hiedelmet erősítik, hogy amit hirdetnek feltétlenül jó, kívánatos, előnyös, értékes (az önérték minősítést mutat, hiszen akkor lehetsz valaki ha...)
- ál szimbólumot teremthet, pl. autó reklám a státuszszimbólumot, a száguldás veszélytelen gyönyörét,
- szabadságérzet (hamis szabadság szimbólum),

- túlzó általánosítás („A legjobb mi adható”),
- dependencia fokozás,
- életadó erő - érzelmi degradáció, szárnyas betét dicshimnusz, a nők saját ügyét a nemi vonzás rovására teszi a telekommunikációs közüggé,
- fogyasztás növelő hatás.

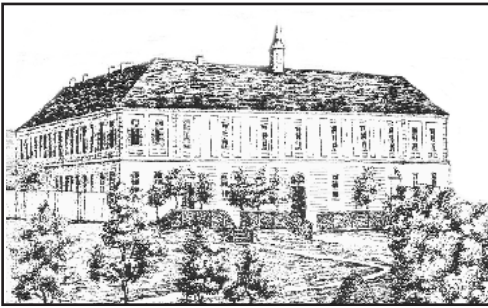
Külön problémát jelent a TV hatása az agresszióra.

Pl.: mire egy általános gyerek 18 éves korát eléri 18 ezer gyilkosságot látott a TV-ben. Az agresszor modellé válhat a bizonytalan, könnyen befolyásolható, tapasztalatlan nézők körében (gyereke, fiatalok). Esetükben a realisztikus ábrázolású könnyen utánozható, spontán kellemetlen következmények nélküli erőszak hat leginkább, mivel a realitásközeli és szimpatikusnak beállított erőszak egyfelől igazságosnak, a problémák megoldására elfogadhatónak és alkalmasnak értékelődik, másfelől az önvédelem legmegfelelőbb eszközeként tudatosulhat.

Mások agresszivitásával szemben elfáulttá, közömbössé válnak, egyre több esetben fogadják el az agressziót, mint a konfliktusok normális megoldási módját. A pornográf irodalom és filmélmények, a gyerekekben a szexualitást a szeretet helyett az agresszióval kapcsolhatják össze, és így - a pozitív élményektől megfosztva a nemi aktus technikai kérdéssé degradálódhat.

Roszsabb esetben az agresszív érzellemmel összekapcsolódva félelemkeltő borzalommá vagy az erőszak egyfajta kielézési módjává válhat a képzeletben. A televízió hatással van a nemi szerepre, pl.: a filmekben gyakran a férfiak dominánsak, míg a női szerepek alárendeltebbek. Már megszületésünkkor szociális lények vagyunk, veleszületett szocialitással érkezünk, így a mindenkori környezetnek (iskola, család, kollégium...) “vilanypasztornak” feladata, hogy segítse valamennyiünket *“egyedüli példánnyá”* válni. A televíziót nem szabadna, hacsak lehet egyedül nézni, ugyanis társaságban kellene nézni, hallgatni a médiát, **számkra fontos, jelentős emberek társaságában**. Jó lenne, ha a családok együtt néznék a TV-t, hogy megéljék az **együttes élményt**.

Földesi Péterné igazgató

A tatai József Attila Kollégium épülete és címere

Tata Vár

**A KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT
JÓZSEF ATTILA KÖZÉPFOKÚ KOLLÉGIUMA
TANTESTÜLETE ÉS DIÁKÖNKORMÁNYZATA
SZERETETTEL VÁRJA
KOLLÉGIUMOTOK DIÁKÖNKORMÁNYZATÁNAK
KÉPVISELŐIT A MILLENIUM JEGYÉBEN
RENDEZENDŐ
2000. ÉVI ORSZÁGOS KOLLÉGIUMI
DIÁKTALÁLKOZÓRA.**

Végh Ágnes
diák szervező

Takács Ernő
igazgató

CÍM: TATA, TANODA TÉR 5.

ÚJABB ÖRÖM A BUDAI KOLLÉGIUMBAN

Az áprilisi számban megjelent: Üdvivalgás a Budai Kollégiumban című beszámolóinak úgymond a folytatását szeretném megírni. Gondolom mindenki tudja, még ha nem is járt ott, hogy Franciaország gyönyörű. Ezt mi is tudjuk, sőt az út előtt is tudtuk, de ami ott fogadott minket, az minden képzeletet felülmúlt.

Párizsban jártunk a Louvre-ban, láttuk a Notre Dame-ot, a Sacre Coeur-t, megcsodáltuk az Eiffel-torony tetejéről a metropoliszt. A francia Szenátus elnöke fogadta a kb. 1000 magyar diákot két nagykövet társaságában. Búcsúzóul sétahajózáztunk a Szajrán, hogy aztán 1 hétre szétszóródjunk Franciaország területén a szélrózsa minden

irányába a testvériskolák felé. Mi Thionville-ben a Sophie Germain SZKI vendégeként Metzben, Amneville-ben jártunk, és testvériskolánkkal ismerkedtünk. Hazafelé megcsodáltuk a luxemburgi nagyhercegség fővárosát, Bécsben a

Schönburgi kastélyt, a császárváros nevezeteseit, a Szent I. Székesegyházat. Kilenc napi távollét után újra magyar földre léptünk, s ehhez az örömhöz egy még nagyobb öröm is társult.

A koliba hazaérve megtudtuk, hogy a fenntartó önkormányzat módosította korábbi döntését, nem zárja be kollégiumunkat. Így jövő szeptem-

berétől életben hagyott kollégiumunkban folytatjuk majd az élménybeszámolót.

És boldogan élünk, míg...

Gyurján Csilla
Nagykálló, Budai SZKI 9/c
kollégiumi kultúrfelelős